

Sygn. akt II AKa 397/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Wątroba
Sędziowie:	SA Piotr Pośpiech SO del. Andrzej Ziębiński (spr.)
Protokolant:	Grzegorz Pawelczyk

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2017 r.

sprawy **V. R., s. E. i O., ur. (...) w K.**, oskarżonego o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

na skutek apelacji obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 23 maja 2017 roku, sygn. akt IV K 202/13

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania

Sądowi Okręgowemu w Gliwicach

SSO del. Andrzej Ziębiński SSA Grzegorz Wątroba SSA Piotr Pośpiech

II AKa 397/17

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gliwicach, wyrokiem z dnia 23 maja 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. akt IV K 202/13, uznał oskarżonego V. R. za winnego dokonania zarzucanego mu czynu, czym wyczerpał znamiona występku z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 294 § 1 k.k., skazał go na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie, na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 1.07.2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 8 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 1.07.2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do wykonania wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 2 sierpnia 2010 r., sygn. akt X GC 44/09, w terminie 1 roku od uprawomocnienia się wyroku. Nadto zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kwotę 5.160 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa adwokackiego oraz 300 zł tytułem zwrotu zryczałtowanych wydatków postępowania oraz obciążył oskarżonego opłatą na rzecz Skarbu Państwa w kwocie 180 zł.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

1. naruszenie art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. - poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie D. R., a w konsekwencji mający wpływ na wynik sprawy błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na pominięciu, że

D. R. w imieniu spółki (...) brał udział w negocjacjach i realizacji umowy zawartej pomiędzy (...) Ltd. oraz P.U.H.P. (...) sp. z o.o. oraz że w związku z opóźnieniem w płatności przez P.U.H.P. (...) sp. z o.o. powziął wątpliwości co do tego podmiotu, w następstwie czego zobowiązał N. A. P. (...) do sprzedaży blachy na rzecz innego, dowolnie wybranego przez V. R. kontrahenta, a w konsekwencji błęd w ustaleniach faktycznych, polegający na uznaniu, że V. R. nie miał zamiaru realizacji umowy;

2. naruszenie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. – poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie P. M., pracownicy Banku (...) Oddział w S., a w konsekwencji niedokonanie ustaleń faktycznych w przedmiocie rozmowy P. M. z V. R., dokumentów finansowych z T. Bank (...) z dnia 5 lutego 2007 r. oraz dokumentu C. L. z S. Central (...), które V. R. jej okazał oraz oceny P. M. co do wiarygodności tych dokumentów, a w konsekwencji nieustalenie, że V. R. uzyskał wiedzę o nierzetelności tych dokumentów po zawarciu umowy oraz bezpodstawne uznanie, że działający w imieniu N. A. P. (...) V. R. w dniu 13 marca 2007 r. nie miał zamiaru wywiązania się z umowy zawartej z P.U.H.P. (...) sp. z o.o.;

3. naruszenie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. - poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie D. R. i P. M. wobec uznania, że zmierza on do przedłużenia postępowania w sytuacji, gdy został on złożony 5 lat temu oraz w sytuacji, gdy na czas trwania niniejszego postępowania V. R. nie miał wpływu, co w konsekwencji stanowiło naruszenie prawa V. R. do obrony;

4. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną, niezgodną z zasadami doświadczenia życiowego ocenę dowodów z zeznań R. M. oraz E. M. w zakresie, w jakim wskazują, że nie kontaktowali się z D. R. przed zawarciem umowy pomiędzy P.U.H.P. (...) sp. z o.o. a (...) Ltd. oraz że V. R. unikał z nimi kontaktu po 13 marca 2007 r., w sytuacji gdy zeznania te są wewnętrznie sprzeczne oraz nie korespondują z wyjaśnieniami V. R., które znajdują potwierdzenie w dowodach z dokumentów, a zatem w całości należy je uznać za wiarygodne, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez błędne uznanie, że V. R. nie miał zamiaru wykonania umowy zawartej pomiędzy P.U.H.P. (...) sp. z o.o. a (...) Ltd.;

5. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez nieustalenie stanu faktycznego na podstawie dowodów, które zostały uznane za wiarygodne, tj. dokumentów – zaświadczenia z Banku (...) z dnia 5 lutego 2007 r., Listu Potwierdzającego popisanego przez R. J..L. oraz H. A.I., informacji z (...) S.A. z dnia 8 lutego 2016 r. oraz wydruku z brytyjskiego rejestru podmiotów gospodarczych T. Bank (...), a w konsekwencji nieustalenie na ich podstawie, że gwarancje finansowe okazane przez P.U.H.P. (...) sp. z o.o. były niewiarygodne oraz błęd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że V. R. nie miał zamiaru wykonania umowy zawartej pomiędzy P.U.H.P. (...) sp. z o.o. a (...) Ltd.;

6. mający wpływ na wynik sprawy błęd w ustaleniach faktycznych, polegający na uznaniu, że w dniu 13 marca 2007 r. V. R. nie miał zamiaru wykonania zawartej umowy, w sytuacji gdy okoliczności sprawy, a w szczególności takie, jak opóźnienie w zapłacie wynagrodzenia przez P.U.H.P. (...) sp. z o.o. oraz powzięcie przez V. R. wiedzy o nierzetelnych gwarancjach finansowych miało miejsce po zawarciu umowy, a ponadto w sytuacji gdy działający w imieniu (...) Ltd. V. R. ustnie oraz pisemnie zaproponował P.U.H.P. (...) sp. z o.o. zwrot wpłaconej zaliczki już w maju 2007 r.;

7. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 72 § 1 pkt 8 k.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., poprzez zobowiązanie V. R. do wykonania wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 2 sierpnia 2010 r., sygn. akt X GC 44/09, w sytuacji gdy wyrok ten jest orzeczony przeciwko spółce (...) Ltd. oraz w sytuacji gdy ten podmiot został rozwiązany, a w konsekwencji nałożony obowiązek jest niemożliwy do wykonania.

Stawiając powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie tegoż wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego zasługiwała na uwzględnienie.

Ustosunkowując się do zarzutów podniesionych w punktach 1, 2 i 3 petitum apelacji, przypomnieć należy, iż postanowieniem z dnia 10 maja 2017 r. Sąd Okręgowy, na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k., oddalił wnioski dowodowy obrońcy oskarżonego o przesłuchanie w charakterze świadków P. M. i D. R., albowiem „tezy, na które świadkowie zostali zawnioskowani są udowodnione zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy stosownymi dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy, jak i zeznaniami innych świadków. Stanowisko Sądu jest uzasadnione nadto zeznaniami świadków R. i E. M., jak i przesłankami stanowiącymi o treści art. 286 k.k.” (k. 818v).

Przytoczone stanowisko Sądu Okręgowego budzi zastrzeżenia już z powodu swej lakoniczności i ogólnikowości. Sąd nie skonkretyzował, jakie to dokumenty i zeznania których świadków mają potwierdzać tezy dowodowe. Nie wskazał również, dlaczego – w jego ocenie – zeznania świadków R. i E. M., jak też treść art. 286 k.k., uzasadniała oddalenie wniosku dowodowego. Wszystko to sprawia, że postanowienie jest w znacznej części niejasne i nie pozwala na pełne zrozumienie argumentacji Sądu.

Po drugie, o ile powołanie się na treść art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. w części odnoszącej się do wniosku o przesłuchanie w charakterze świadka P. M. znajduje uzasadnienie w aktach sprawy, a mianowicie w dokumentach potwierdzających fikcyjność C. L. z S. Central (...), o tyle zupełnie bezpodstawne było powołanie się na wskazaną w tym przepisie przesłankę jako uzasadniającą oddalenia wniosku dowodowego w części odnoszącej się do przesłuchania w charakterze świadka D. R.. Mając na uwadze treść wyjaśnień oskarżonego V. R. i treść pisma D. R. z dnia 22 sierpnia 2007 r., świadek ten miałby przecież potwierdzić wersję oskarżonego, iż przyczyny odstąpienia od umowy zawartej pomiędzy P.U.H.P. (...) sp. z o.o. a (...) Ltd. powstały po jej zawarciu i na spotkaniu w L. doszło do modyfikacji sposobu zapłaty za towar niezależnie od treści tej umowy. Okolicznościom tym zaprzeczyli świadkowie R. M. i E. M., a to prezentowaną przez nich wersję zdarzenia Sąd Okręgowy uznał za udowodnioną, uznając wyjaśnienia oskarżonego za nieprawdziwe. Tak więc nie sposób uznać, iż tezy, na które świadek D. R. został zawnioskowany, zostały udowodnione zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy. Trzeba też zauważyć, iż odwołanie się przez Sąd Okręgowy do prezentujących przeciwną wersję zeznań świadków R. i E. M. nie tylko nie uzasadniało oddalenia wniosku dowodowego, lecz wręcz stało takiej decyzji na przeszkodzie zgodnie z normą z art. 170 § 2 k.p.k., natomiast dla zastosowania normy z art. 286 k.k. niezbędne jest ustalenie zamiaru sprawcy, a tej właśnie kwestii dotyczył wniosek dowodowy.

Po trzecie, brak było podstaw do oddalenia wniosku dowodowego w oparciu o przesłankę z art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. Stosowny wniosek dowodowy został złożony przez obrońcę oskarżonego w dniu 27 grudnia 2012 r. (k. 295-296), a zatem na poprzednim etapie postępowania poprzedzającym wydanie wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 lipca 2013 r., sygn. akt IV K 238/10, uchylonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 grudnia 2013 r., sygn. akt II AKa 419/13. W postępowaniu ponownym wnioski w zakresie odnoszącym się do P. M. zostały podtrzymane i doprecyzowane pismem z dnia 2 kwietnia 2014 r. (444-445), a w zakresie odnoszącym się do D. R. zostały ponowione na rozprawie w dniu 4 kwietnia 2017 r., kiedy to pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego wniósł o jego oddalenie, a Sąd odroczył jego rozpoznanie do następnej rozprawy (k. 790). W pełnym zakresie wnioski dowodowe zostały podtrzymane przez obrońcę oskarżonego na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2017 r., kiedy to pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego nie sprzeciwił się już wnioskowi i pozostawił go do oceny Sądu (k. 807v). Trzeba też nadmienić, iż przewód sądowy wprawdzie pierwotnie otwarto w dniu 27 lutego 2014 r., lecz w dniu 9 marca 2017 r. postanowiono prowadzić rozprawę do początku. W kontekście powyższych uwag nie sposób uznać, iż wniosek dowodowy złożony na poprzednim etapie postępowania, a podtrzymany wkrótce po ponownym otwarciu przewodu sądowego, w sposób oczywisty zmierzał do przedłużenia postępowania w rozumieniu art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. Zgodzić się należy ze skarżącym, iż wprawdzie czas dotychczasowego postępowania jest znaczny, lecz zaważyła o tym potrzeba odtworzenia akt śledztwa, uchylenie poprzedniego wyroku i długotrwałe oczekiwanie na wykonanie czynności w ramach międzynarodowej pomocy prawnej, co nie może obciążać oskarżonego i skutkować oddaleniem wniosku dowodowego, którego przeprowadzenie wiąże się z czasochłonną procedurą.

Reasumując, jako nietrafne należało ocenić oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie w charakterze świadka D. R.. Postanowienie o oddaleniu wniosku dowodowego o jego przesłuchanie nastąpiło z obrazą art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. Nie można wykluczyć, iż naruszenie tych przepisów postępowania mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia,

nie można przecież oceniać wartości dowodowej zeznań świadka, gdy ich dotychczas nie złożył, a treść jego pisma z 22 sierpnia 2007 r. wskazuje na posiadanie przez niego istotnej dla sprawy wiedzy o okolicznościach zdarzenia. Wskazane uchybienie musiało zatem spowodować uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy samodzielnie rozważy potrzebę przesłuchania P. M., aczkolwiek zaznaczyć należy, iż – jak wyżej zasygnalizowano - powołanie się w tym zakresie w postanowieniu z dnia 10 maja 2017 r. na przesłankę z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. nie było pozbawione podstaw.

Ponieważ rozpoznanie apelacji w omówionym wyżej zakresie było wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne, Sąd Apelacyjny zgodnie z art. 436 k.p.k. ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego tylko do uchybień wskazanych w punktach 1, 2 i 3 petitum apelacji.

Zwrócić należy uwagę, iż do apelacji obrońca oskarżonego dołączył dokumenty, które w części nie były dotychczas znane. Dokumenty te będą podlegać ocenie Sądu meriti.

SSO del. Andrzej Ziębiński SSA Grzegorz Wątroba SSA Piotr Pośpiech